

Instuderingsfrågor inför förhöret onsdagen den 21/9.

Läs sidorna: 172 – 197

Kolla igenom mina genomgångar på vanderkaay.weebly.com (SO – aktuellt..)

Frågor

Läs mer:

Du ska kunna förklara vad som menas med politik och kunna berätta kort om hur demokratin fungerar i Sverige	Sidan 174 - 175
Vilka har makten i Sverige och hur kan vi människor försöka utöva vår makt?	Sidan 177
Hur kan du som ung försöka påverka?	Sidan 177
Vilka krav behöver uppfyllas för att ett land ska benämnas som en demokrati?	Sidan 178 - 180
Vad är skillnaden mellan direkt och indirekt (representativ) demokrati?	Sidan 180 - 181
Vad karakteriserar en diktatur?	Sidan 184
Vilka olika former av diktaturer finns det?	Sidan 185
Ge exempel på några olika former av statsskick	Sidan 186
Ge exempel på några olika former av ideologier	Sidan 190 - 191

Begrepp:

Styrelseskick: På vilket sätt ett land styrs.

Parlamentarism: Statsskick där en vald folkrepresentation, parlamentet (riksdagen), har ett avgörande inflytande över regeringsmakten. Parlamentarism innebär att en regering inte kan bildas eller sitta kvar i regeringsställning om en majoritet i parlamentet är emot det. Regeringen är därför beroende av ett folkvalt parlaments stöd.

Grundlagar: Lagar som visar hur landet ska styras och fungera. En grundlag är mycket svårare att ändra än andra lagar.

Demokrati :Folket bestämmer

Direktdemokrati: Alla röstar på en och samma gång om ett beslut, t.ex. i klassrummet. Majoriteten "vinner".

Representativ demokrati: Folket väljer ut vilka som ska representera dem och bestämma, t.ex. i riksdagen (inne i riksdagen har man däremot direkt demokrati).

Diktatur: Staten styrs av en eller flera personer som INTE är folkvalda. Folket får INTE tycka och tänka som de vill.

Beslutsnivåer: I Sverige finns tre politiska beslutsnivåer.

1. Kommunfullmäktige, fattar beslut som gäller kommunen.
2. Landstingsfullmäktige/Regionfullmäktige, fattar beslut som gäller landstinget/regionen.
3. Riksdag, fattar beslut som gäller hela Sverige.

Kommun: Det närmsta området runt en tätort. I Sverige finns idag (2015) 290 kommuner. En kommun har ansvaret för politiska frågor och beslut som berör tätorten och området runt omkring.

Landsting/region: Flera kommuner inom ett område samarbetar kring politiska frågor som kan lösas bäst genom gemensamma satsningar, som t.ex. kollektivtrafik och sjukvård.

Riksdag: Där landets folkvalda samlas och fattar beslut (diskuterar och bestämmer olika saker, främst lagar). I Sverige finns 349 platser i riksdagen. En av riksdagens viktigaste uppgifter är att kontrollera regeringen så att de sköter sig och inte gör saker som de inte får.

Regering: Förenklat gäller att de politiska partier som har flest platser i riksdagen (majoriteten av de 349 platserna) bildar regering. Regeringen styr landet men granskas av riksdagen. I Sverige leds regeringen av en statsminister. Statsministern har många ministrar till sin hjälp att styra landet, t.ex. utrikesminister, finansminister, jordbruksminister m.fl.

Yttrandefrihet: Yttrandefriheten är vår viktigaste grundlag (dvs. en lag de styrande INTE kan ändra så lätt). Med yttrandefrihet menas att ALLA i samhället får tycka och tänka som man vill utan att bli straffad, och att massmedierna övervakar och granskar alla de som styr i samhället (politiker, företag m.m. som har mycket makt). För att det ska kunna råda yttrandefrihet måste det även råda tryckfrihet, alltså att man även i skrift får uttrycka sig fritt.

Censur: Motsats till yttrandefrihet och tryckfrihet kallas censur. Om det råder censur får man INTE uttrycka sig fritt inom de områden som är censurerade. I Sverige används censur för att granska filmer innan de ges ut offentligt.

Opinionsbildning: Att få många att tycka likadant i en politisk fråga för att försöka påverka debatter och beslut.

Rösta och val: I Sverige har vi val vart 4:e år. När det är politiskt val i Sverige kan alla som är över 18 år och svenska medborgare rösta på vilka de vill ska styra landets tre beslutsnivåer: statligt (riksdagsvalet), landstinget/regionen (landstingsvalet) och kommunen (kommunalvalet). I riksdagsvalet röstar DU på vilka som ska representera DIG i riksdagen. I landstingsvalet, vilka som ska representera dig i landstinget (som bl.a. sköter sjukvården och kollektivtrafiken). I kommunvalet röstar man på vilka som ska bestämma i kommunen..

Folkomröstning: Omröstning där alla röstberättigade medborgare får delta. Folkomröstningar kan anordnas i vissa frågor både på lokal nivå och i hela landet. Det är riksdagen som fattar beslut om en folkomröstning ska hållas i hela landet. Man skiljer mellan rådgivande folkomröstningar och folkomröstningar i grundlagsfrågor. Hittills har sex rådgivande folkomröstningar ägt rum i Sverige.

Majoritet: De flesta av de som röstar. Vid röstningar används oftast majoritetsprincipen där det förslag som får flest röster vinner.